

عنوان مقاله:

شیخیه کریم خانی و تحولات اقتصادی و اجتماعی کرمان در دوره قاجار

محل انتشار:

دوفصلنامه پژوهشهای تاریخی ایران و اسلام، دوره 10، شماره 19 (سال: 1395)

تعداد صفحات اصل مقاله: 28

نویسنده:

محمد خدوردی تاج آبادی - گروه علوم سیاسی، دانشگاه آزاد اسلامی، سیرجان، ایران

خلاصه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۶/۴/۹۳

تاریخ پذیرش: ۱۲/۱۰/۹۵ E-mail: khodaverdii۳۵۸@gmail.com

شیخ احمد احسائی(د. ۱۲۴۱ ق/۱۸۲۵م) در دوره قاجار با استفاده از منابع معرفتی چهار جنبش فکری: صوفیه، فلسفه، اخباری و اصولی درصدد برآمد نحله جدیدی تاسیس کند و بین اصول عقاید مکتب شیعه وحدت و همدلی ایجاد کند؛ اما این نحله که به شیخیه موسوم گردید بر دامنه اختلافات درونی شیعه افزود و حتی خود احسائی از سوی برخی از علمای شیعه تکفیر شد. پس از مرگ سید کاظم رشتی، یکی از شاگردان او، حاج محمد کریم خان، پسر حکمران کرمان، ابراهیم خان ظهیرالدوله (حک: ۱۲۱۸-۱۲۴۰ ق/۱۸۰۳-۱۸۲۴م) با توضیح و تبیین یکی از اصول اعتقادی مکتب شیخیه یعنی رکن رابعموفق شد شاخه شیخیه کرمان را پدید آورد. این فرقه نوظهور به زودی پیروانی در کرمان و برخی توابع آن به دست آورد که تا پایان عمر قاجاریه در تحولات محلی موثر واقع شدند. ابراهیم خان ظهیرالدوله به سبب علاقه شدیدی که به افکار و اندیشه های شیخ احمد احسائی داشت از مریدان وی گردید، سپس فرزندان و دیگر اعضای خاندان وی به این طریقه تمایل یافتند. ابراهیم خان ظهیرالدوله نخستین حاکمی بود که پس از قتل و غارت های آغا محمدخان منشا خدمات عمرانی و رفاهی در کرمان و دیگر شهرهای این ایالت گردید. این خاندان با تصاحب اراضی کشاورزی و حفر کانال های آبرسانی و قنات تحول عمده ای را در عرصه مالکیت اراضی کشاورزی و تولید داشتند. مضافا آنکه برخی از افراد این خاندان شیخی مسلک به حکمرانی این ایالت منصوب شدند. تجار شیخی نیز با تاسیس برخی از مراکز تجاری و قیصریه نیز به نوبه خود سهم قابل توجهی در رونق بازار و حیات اقتصادی این ایالت داشتند. برخی از طبیبان ماهر و چیره دست کرمانی از خاندان شیخی مسلک ابراهیمی بودند. نیز برخی دیگر از افراد این خاندان برای اولین در کرمان مرکز بهداشتی و درمانی تاسیس نمودند که خوداز شاخصه های مهم رشد عمومی سلامت افراد جامعه به شمار می رود. از دیگر خدمات رفاهی که به وسیله این خاندان در این شهر انجام گرفت می توان به اولین عکاس خانه و احداث خطوط تلگراف و راه های ارتباطی اشاره نمود.

کلمات کلیدی:

کرمان، شیخیه، شیخ احمد احسائی، حاج محمد کریم خان، تحولات اقتصادی، تحولات اجتماعی ابراهیم خان ظهیرالدوله، بیمارستان نوریه، عکاس خانه، تلگراف خانه

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1457587>

